

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Hanka, Heikki; Pirinen, Hanna

Title: Humaani professoripariskunta Kalevi ja Kaarina Pöykkö

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Hanka, H., & Pirinen, H. (2017, 13.1.2017). Humaani professoripariskunta Kalevi ja Kaarina Pöykkö. Tiedonjyvä verkkolehti.
<https://www.jyu.fi/tiedonjyva/muistokirjoitukset/humaani-professoripariskunta-kalevi-ja-kaarina-poykko/view>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

- [Yliopiston pääsivu](#)
- [Palaute ja juttuvinkit](#)
- [Toimitus](#)

[Pääsivu](#) › [Muistokirjoitukset](#) › Humaani professoripariskunta Kalevi ja Kaarina Pöykkö

Humaani professoripariskunta Kalevi ja Kaarina Pöykkö

Viimeisin muutos perjantai 13. tammikuuta 2017, 14.07

Vuoden 2016 aikana siirtyi ajan rajan tuolle puolen merkittävän panoksen taidehistorian oppiaineen historiaan jättänyt Pöykköjen professoripariskunta.

Avioparilla oli yhteinen elämäntyö

Kaarina ja Kalevi Pöykkö Saarenmaalla Kuresaaressa vuonna 1995. Kuvaaja Pekka Vähäkangas.

Professori **Kalevi Pöykkö** (1933–2016) kuoli 30.11.2016 Espoossa. Kalevi Pöykön työtoverina ja yhteistyökumppanina oli tiiviisti hänen tohtoripuolisonsa **Kaarina Pöykkö** (1934–2016), joka menehtyi 20.1.2016.

Yhdessä pariskunta loi silloiselle pienelle taidehistorian laitokselle ainutlaatuisen kannustavan ja lämpimän ilmapiirin. Kaarinan ja Kalevin suhteessa molemmat täydensivät

toisiaan saumattomasti. Harvinaisen harmonista suhdetta kuvaa osuvasti kahden tyttären toteamus vanhempien yhteisestä elämänurasta tai uraelämästä, jota voisi kutsua yhtä hyvin myös yhteiseksi työelämäksi ja elämäntyöksi.

Kalevi Pöykön lapsuusvuosiin Rovaniemen maalaiskunnassa liittyi monia hauskoja, mutta myös traagisia muistoja. Lapin sodan aikaan Kalevi oli äitinsä ja sisarensa kanssa evakossa Laihialla. Paluuta poltettuun Saarenkylään pehmensi laaja perhepiiri, jossa kunnanjohtajaisän **J. F. Pöykön** sisarukset tukivat toisiaan. Opiskeluvuosina Helsingissä tuolloin kansanedustajana toimineen isän verkostot puolestaan avasivat nuorelle Kaleville varsin inhimillisiä näkymiä vallan kullisseihin.

Helsingin yliopistossa **C. L. Engeliin** liittyvällä arkkitehtuuriteemalla väitellyt tohtori Kalevi Pöykkö tuli Jyväskylään hoitamaan taiteentutkimuksen (sittemmin taidehistorian) professuuria vuonna 1975. Seuraavana vuonna hänet nimitettiin virkaan, jota hän hoiti eläköitymiseensä 1996 asti. Pöykön ominta alaa taidehistoriassa olivat empirearkkitehtuurin ja uusklassismin ilmiöt sekä kristillinen ikonografia. Hän kirjoitti myös monia taiteilijamonografioita ja kirkollista rakennusperintöä koskevia artikkeleita.

Kuvailevan ja kartoittavan taidehistorian perinne väistyi professori Pöykön kaudella. Tutkimuskenttä avartui ja moniarvoistui. Tutkittava kohde ei enää määrittynyt esteettisen kiinnostavuutensa perusteella. Katse suunnattiin niin perifeerisiin kuin arkisiinkin aiheisiin. Omakohtaista ja paikan päällä tehtyä havainnointia arvostettiin. Tässä Kalevi Pöykkö noudatti oppi-isänsä professori **Lars Petterssonin** periaatetta syvällisestä vertailevan materiaalin tuntemuksesta.

Pöykön professorivuosina taidehistorian metodinen terävöityminen alkoi näkyä erityisesti lähdekriittisessä otteessa. Tietotekniikka tuli helpottamaan suurten visuaalisten aineistojen hallintaa. 1980-luvulla taidehistoriassa käynnistettiin systemaattinen Suomen evankelis-luterilaisen kirkkotaiteen kartoitusohjelma, joka laajeni monitieteiseksi Suomen Akatemian hankkeeksi yhdessä Helsingin yliopiston käytännöllisen teologian laitoksen kanssa.

Kirkkotaideteemoista tehtiin runsaasti opinnäytteitä kandidaatintöistä väitöskirjoihin. Hankkeessa tehdyn työn pohjalle perustettiin professori Pöykön virkauran lopulla Kirkkotaiteen ja -arkkitehtuurin tutkimusinstituutti.

Omakohtainen tutkimuskohteisiin perehtyminen näkyi kokonaisvaltaisesti Pöykköjen elämäntavassa. Jokaisesta matkasta muodostui eräänlainen ekskursion. Taidehistorialliset tutkimusmatkat kotimaassa ja Ruotsissa sekä muualla Pohjoismaissa ja Virossa taittuivat Kaarinan ajaessa, hänhän oli kotoisin korsolaisesta liikennöitsijäperheestä. Eksoottisin

autoretkistä oli nuorenparin matka Neuvostoliittoon, kun yhteinen intressi oli vienyt heidät ulkomaisia tutkijoita tiukasti kontrolloivaan Leningradiin perehtymään empirearkkitehtuuriin.

Kaarina Pöykkö tuli tutuksi koko taidehistorian kentälle Helsingin yliopiston taidehistorian laitoksen kirjastoamanuenssina. Perheen yhteinen koti sijaitsi Tuusulassa 1980-luvulle asti, jolloin myös Kaarina sekä tyttäret **Elina** ja **Elisa** muuttivat Vesangasta tuolloin hankittuun idylliseen taloon. Jyväskylässä valmistui Kaarina Pöykön **Eric Cainbergin** Turun akatemiatalon veistosreliefejä käsittelevä väitöskirja.

Taidehistorian laitoksella Kaarina Pöykkö toimi mm. yliassistenttina ja professorina. Hän oli arvostettu luennoitsija. Monille opiskelijapolville ovat jääneet lähtemättömästi mieleen hänen vetämänsä taidehistorian peruskurssit, jotka olivat tuolloin laajoja ja perusteellisia. Raskaan asiasisällön vastapainoksi opettajalla oli kyky ottaa opiskelijat huomaansa ja saada aikaan kodikas ilmapiiri. Kaarina Pöykön puoleen käännettiin usein erilaisten kirjallisuus- ja lähdemerkintöihin liittyvien pulmien vuoksi, sillä monien bibliografioiden laatijana hänellä oli korvaamatonta erityisosaamista näissä kysymyksissä.

Sekä Kalevi että Kaarina Pöykkö hoitivat monia luottamustoimia ja olivat mukana erilaisissa taidealan yhteisöissä. Akateeminen työ ja kulttuurin liittyvät työsuuntaiset harrastukset kytkeytyivät tiiviisti yhteen heidän toiminnassaan. Kalevi Pöykkö oli mm. Keski-Suomen läänin taidetoimikunnan puheenjohtaja, Suomen Muinaismuistoyhdistyksen työntekijä, Suomen Rakennustaiteen museon edustajiston jäsen, Taidehistorian seuran hallituksen jäsen ja Alvar Aalto -seuran puheenjohtaja.

Molemmat puoliset antoivat katolisen kirkon piirissä aktiivisesti panostaan Jerusalemin Pyhän Haudan ritarikunnan toimintaan. Ritarikunta tekee humanitääristä työtä koulutuksen parissa Pyhällä maalla. Kielitaitoinen ja käytökseltään diplomaattinen Kalevi Pöykkö yleni komentajatariksi tähden kanssa. Hän toimi myös ritarikunnan käskynhaltijana Suomessa ja hoiti joitakin Vatikaanin diplomaattitehtäviä sekä oli vaikuttamassa ritarikunnan laajenemiseen Ruotsiin.

Molemmat Pöyköt tekivät yhteistyötä erityisesti Tampereen taidemuseon hankkeissa tekstien kirjoittajana. Kaarina Pöykkö toimi pitkään Alvar Aalto -seuran hallituksessa. Monista taiteilijoista tuli pariskunnalle läheisiä ystäviä. Laitosyhteisöllekin tuli tutuksi mm. matkoille osallistunut taidemaalari **Veikko Mäkeläinen**.

Henkilöinä Kalevi ja Kaarina Pöykkö olivat ystävällisiä ja helposti lähestyttäviä. Lukemattomat olivat ne viihtyisät ja kodikkaat tilaisuudet, joissa laitoksen väki, monenlaiset

kotimaiset ja kansainväliset akateemiset vieraat ja jopa opiskelijat pääsivät kokemaan luontevaa vieraanvaraisuutta Pöykköjen kauniissa kulttuurikodissa Vesangassa. Kodin remontointi ja sisustaminen oli harrastus, jota pariskunta pääsi toteuttamaan myös Tammelan kesäasunnossa. Elämänsä loppuvuodet Pöyköt viettivät espoolaisessa hoitokodissa, jossa kumpikin sai nukkua rauhallisesti pois voimien heikettyä.

*Heikki Hanka
Hanna Pirinen*

Jaa |

Jyväskylän yliopisto – Tiedonjyvä verkkolehti

Vastaava toimittaja **Toimitussihteeri**

Miikka Kimari	Anitta Kananen
puh. 050 522 2015	puh. 040 805 4142
miikka.kimari@jyu.fi	anitta.kananen@jyu.fi

